

Pieśń III (Oko śmiertelne Boga nie widziało...)

JAN KOCHANOWSKI

*Pieśń III*¹²

Oko śmiertelne Boga nie widziało,
Próżno by się tym kiedy chlubić miało.
Lecz On w swych sprawach³ jest tak znakomity,
Że naprostszemu nie może być skryty.

Kto miał rozumu, kto tak wiele mocy,
Że świat postawił krom żadnej pomocy?
Kto władnie niebem? Kto gwiazdami rządzi,
Że się z nich żadna nigdy nie obłądzi?

Za czyją sprawą we dnie słońce chodzi,
A miesiąc świeci, kiedy noc nadchodzi?
Každy znać musi krom wszelakiej zwady⁴,
Że się to dzieje wszystko z Pańskiej rady⁵.

Jego porządkiem Lato Wiosnę goni,
A czujna Jesień przed Zimą się chroni.
Ten opatruje⁶, że morze nie wzbierze,
Choć wszystkie rzeki w swoje łono bierze.

A to nas namniej niechaj nie obchodzi,
Że nad niewinnym czasem zły przewodzi
Albo że gorszy⁷ świat po woli⁸ mają,
A dobrzy rychłej niedostatek znają.

Wszystko to Pan Bóg wywróci na nice,
Jeno kto wejźrzy w Jego tajemnice,
Jako na koniec zły przedsię wypada⁹,
A dobry w Jego Majestacie siada.

Toć grunt wszystkiego, byśmy Boga znali,
A Jemu sprawę wszego przypisali.
Kto się za czasu tego nie napije¹⁰,
Człowiek na świecie niepobożny żyje.

¹*Pieśń III* dodana — pieśń od w. 31 do 44 jest parafrazą fragmentów ody Horacego (Carmina III 2) noszącej tytuł *Ad amicos (Do przyjaciół)*. [przypis redakcyjny]

²W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w utworze jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

³*sprawy* (daw.) — dzieła, czyny. [przypis redakcyjny]

⁴*krom (...) zwady* (starop.) — bez sprzeciwu. [przypis redakcyjny]

⁵*rada* — tu: postanowienie. [przypis redakcyjny]

⁶*opatrywać* (daw.) — dbać o co. [przypis redakcyjny]

⁷*gorszy* — gorsi. [przypis redakcyjny]

⁸*po woli* (daw.) — zgodnie ze swą wolą. [przypis redakcyjny]

⁹*przedsię wypada* — jednak spada (z uprzywilejowanego miejsca). [przypis redakcyjny]

¹⁰*tego nie napije* — tym nie przejmie. [przypis redakcyjny]

Tego swych dziątek, starszy, nauczajcie,
To wychowanie synom waszym dajcie;
A niech nie będą nazbyt pieszczonemi,
Niech przywykają spać na gołej ziemi.

A skoro który doroście swej miary,
Niechaj się w polach uganiania z Tatory,
Niech wzdycha żona mężnego tyranna,
Patrząc nań z murów, i dorosła panna.

Niestetyż, by ten najeźnik tak młody
Nie popadł jakiej znakomitej szkody¹¹,
Jesli gdzie na lwa nieborak ugodzi,
Który po szyję we krwi ludzkiej brodzi.

Przed śmiercią żaden schronić się nie może
I pierzchliwemu prędkość nie pomoże.
Aż nie lepiej sławy swej poprawić
Niż, próżno siedząc, w cieniu wiek swój trawić?

Męstwem Achilles¹², męstwem Hektor¹³ słynie,
A ich pamiątka wiecznie nie zginie;
Męstwem Alcydes¹⁴ do nieba się dostał
I Polluks¹⁵ bogiem nieśmiertelnym został.

¹¹jakiej znakomitej szkody — w jakąś znaczną szkodę. [przypis redakcyjny]

¹²Achilles — mityczny bohater grecki, waleczny i porywczy, jedna z głównych postaci w *Iliadzie* Homera. [przypis redakcyjny]

¹³Hektor — mityczny bohater trojański, zginął w pojedynku z Achillesem. [przypis redakcyjny]

¹⁴Alcydes — wnuk Alceusza, czyli Herakles (Herkules), mitologiczny bohater grecki, znany z nadludzkiej siły, odwagi, dobroci, ale też grubiaństwa. [przypis redakcyjny]

¹⁵Polluks — jeden z braci bliźniaków, zwanych Dioskurami, śmiertelników obdarzonych nieśmiertelnością (por. gwiazdy konstelacji Bliźniąt, zodiakalne Bliźnięta). [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3.

Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/fragmenta-piesn-iii-oko-smiertelne-boga-nie-widzialo>

Tekst opracowany na podstawie: Jan Kochanowski, *Fragmenta albo pozostałe pisma*, Drukarnia Łazarzowa, Kraków, 1590

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przeznacz darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).